

1. Скласти ланцюжок слів таким чином, щоб останній склад попереднього слова був першим складом наступного: робота — тарілка — кара — радіо...
2. З кожної пари слів, переставляючи склади та літери, скласти третє слово — назву українського міста:
ноша + золото = ? (*Золотоноша*)
мир + жито = ? (*Житомир*)
вік + чорт = ? (*Чортків*)
чоло + віз = ? (*Золочів*)
3. Назвати слова, що мають у своєму складі назви нот (до, ре, мі, фа, соль, ля, сі). (*По-мі-до-ри, до-ля, до-мі-но...*)
4. Сконструювати слова:
а) трискладове слово:
перший склад — наголошений у слові *мама*;
другий склад — наголошений у слові *калина*;
третій склад — останній у слові *Світлана (малина)*;
б) двоскладове слово:
перший склад — відкритий у слові *липень*;
другий склад — наголошений у слові *палець (липа)*;
в) з перших складів наведених слів:
бегемот, редиска, залізо (береза);
г) з першого складу першого слова і другого складу другого слова:
пекар, журнал (пенал).
5. Подані речення і словосполучення записати одним словом. У записаних словах поставити наголоси.
1. Те, що сталося, трапилось (*випадок*). 2. Дівчина, яка дружить з ким-небудь (*підруга*). 3. Сто кілограмів (*центнер*). 4. Шматки дерева для опалення (*дрова*). 5. Смушка паперу, яка закладається в книгу (*закладка*). 6. Водій автомашини (*шофер*). 7. Чітко, розбірливо, зрозуміло читати (*виразно*). 8. Учень, який чергує (*черговий*). 9. Вигадане прізвище (*псевдонім*). 10. Десять плюс чотири (*чотирнадцять*) [3, с. 20-24].

Висновки. Цілеспрямована робота з вивчення фонетичних понять у початкових класах засобами дидактичних ігор сприятиме урізноманітненню навчальної діяльності учнів, покращенню її результативності та забезпечуватиме відповідний рівень функціонування пізнавальної сфери молодших школярів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гуменюк І. М. Вивчення фонетики в початковій школі : інформаційний простір проблеми / І. М. Гуменюк, Т. П. Мотрук. – Івано-Франківськ : ДВНЗ Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника, 2017. – С. 4-7.
2. Навчальні програми для 1-4 класів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-pochatkovoyi-shkoli>
3. Одинцова Г. Цікаве мовознавство в початковій школі : посібник для вчителя початкових класів / Г. Одинцова, Я. Кодлюк. — Тернопіль: Підручники і посібники, 2013. — 208 с.
4. Савченко О. Я. Дидактика початкової школи: Підручник для студентів педагогічних факультетів / О. Я. Савченко. – Київ : Абрис, 1997. – 416 с.

Піндера З.

Науковий керівник - проф. Куца О. П.

ІДЕЙНЕ СПРЯМУВАННЯ ЗБІРКИ ПАВЛА ТИЧИНИ «ЗАМІСТЬ СОНЕТІВ І ОКТАВ» В КРИТИЧНИХ СУДЖЕННЯХ

Павло Тичина – один із найяскравіших та модерних поетів ХХ століття. Проте його творчість довгий період (приблизно до 80-х рр.) розглядалась лише через призму радянської ідеології. Таким чином багато геніальних поетичних творів поета, які суперечили комуністичній ідеології довгий час замовчувались, щоб не псувати уже усталене звання «співця» партії. Збірка «Замість сонетів і октав» належали до таких творів, адже вона, як знаємо, стала правдивим свідченням жорстокості того часу.

Названа збірка («Замість сонетів і октав») розглядалась у працях О. Білецького, В. Стуса, С. Тельнюка, Л. Новиченка, Ю. Лавріненка, В. Барки та інших. Першою, однією з найґрунтовніших критичних праць про збірку неї стала праця В. Стуса «Феномен доби або (Сходження на Голгофу слави)», у якій автор дав позитивну оцінку книзі, підсумовуючи, що вона є найкращим зразком модерного твору.

Після виходу перших книг Павла Тичини його творчість привернула увагу насамперед літераторів. У періодичній пресі з'явилися рецензії різного змісту і характеру. Одним із перших відгукнувся В. Еллан-Блакитний – давній семінарський друг митця. У статті «Павло Тичина» він назвав його красою і гордістю нової

української поезії, найталановитішим з сучасних поетів, якому перше місце відводить навіть буржуазна критика. [12, с. 21]

Важливо відслідити, що позитивні відгуки про Павла Тичину, як про геніального митця стосуються перших його, у яких він ще не був скованим лещатами влади. Негатив полився на поета внаслідок написання «цензурної» поезії, котра помалу вбивала талант генія, вбивала самого генія. У закордонній пресі з'явилися писання, автори яких звинувачували Павла Тичину в тому, що він продався радянській владі [13, с. 21]. Але цю думку поділяли не всі. Більшість вважатиме, що поет в'язень обставин. Зокрема, В. Сосюра, розуміючи душевні переживання П. Тичини, пише відповідь критикам, які засуджують поета:

Не вам ганьбить ім'я Тичини
І називать його рабом.. [13, с. 21]

Зважаючи на це, переважна більшість досліджень творчості Тичини періоду 1930-1980-тих рр., дають лише короткі рецензії та неглибокий аналіз. Адже радянська цензура ніколи б не допустила до друку книгу, де б об'єктивно аналізувався творчий доробок письменника.

За таких обставин книга «Замість сонетів і октав» вважалася найважчим об'єктом дослідження впродовж довгого періоду – 1930-1980-х рр. Вона була укладена з віршів, писаних у 1918-1919-х роках, і вийшла друком 1920-го року у видавництві «Друкар». Підкреслимо, що за життя поета жодного разу не перевидавалася. У діапазоні критичних відгуків таке вибачливе замовчування виявилось досить «гуманною» реакцією. Адже одразу після своєї появи збірка «Замість сонетів і октав» була затаврована як «контрреволюційна» та «антинародна» і на довгі роки опинилась під забороною. [2, с. 106]

Збірку «Замість сонетів і октав» було затавровано радянською критикою за «незрозумілість», «різкість» авторської позиції стосовно тогочасної суспільної обстановки. Зокрема, Г. Костельник відгукувався про неї, як про «нездорову поезію, хворобливу екстазу» [6, с. 38].

Интерес до творів, що увійшли до збірки знову розгорівся після її виходу у 80–90 рр. у повному зібранні творів Павла Тичини.

Несправедливо забуті поезії знову повстали із попелу. Адже саме вони належали до початків нової української модерної поезії. Небачений розмах філософської думки, вкладений у короткі строфи і антистрофи, демонструє нашу недосяжність до повного розуміння глибини цієї книги. Проте можемо з певністю констатувати, що всі поезії об'єднуються спільною ідеєю: засудження революції, яка комбайном проходить по людських життях. У кровопролитній боротьбі немає переможців і переможених, немає правильних і неправильних – всі є жертвами; кожен є постраждалим психологічно, морально, фізично. І найстрашнішим у цій боротьбі є утворення пустоти у людських душах: «Все можна виправдати високою метою - та тільки не порожнечу душі».

Павло Тичина виявляє дивовижну здатність у лаконічно окреслених антиподах уловлювати саму суть трагедії й болю, як це бачимо найяскравіше у макро- й мікроструктурах збірки «Замість сонетів і октав». [3, с. 340] Погоджуємося з Л. Данишем, який стверджує, що «у збірці "Замість сонетів і октав" (1920 р.) П.Тичина виносить вирок революції, усім її творцям, з якого боку барикад вони б не перебували. Криваві засоби її реалізації, навіть найблагороднішої мети, для поета є апіорі нелегітимними» [4, с. 183].

Говорять, що ціль виправдовує методи, але бачимо, що поет стає проти такого лозунгу. І повністю його підтримуємо. Адже про яку високу мету може йтися, коли люди стають жорстокими вбивцями? Які благородні цілі ставлять собі ті, хто несе смерть, лихо, горе? Кожен, по який бік барикад він би не стояв, несе відповідальність за пролиту кров. «Прокляття всім, прокляття всім, хто звіром став! (Замість сонетів і октав)».

Простежуємо, як ліричний герой намагається увійти у серце кожного, незалежно від соціального стану та статусу. Адже не це його цікавить. Йому важливе найцінніше – душа людини, її унікальність і неповторність у цілому Всесвіті. Поет описує масштабну трагедію не українця чи росіянина, а загалом людини.

Слушно зауважує Ю. Лаврінченко: «Поет не дивиться на ситуацію однобічно, болюючи за когось одного. Його болять абсолютно усі. Адже кожна «людина – то скарб світовий», який у кривавій борні перетворюється на порожнечу. Своїми пристрасними парами «строфа — антистрофа», широченною в своєму розгоні контрапунктною структурою образів ця маленька книжечка схопила центральні вузли трагедії і створила архитип трагічної лірики». [7, с. 32]

Подібну думку висловлює і Насенко, який стверджує, що «Поет відтворив у збірці «Замість сонетів і октав» національну катастрофу, спричинену революційними рухами та черговим загарбанням України Російською імперією, але «виступає» і за всіх, і проти всіх. Орієнтир у нього – філософ Г. Сковорода, якому книжка присвячувалася і який у центрі всесвіту бачив саме «всіх». [9, с. 255]

«Не хватайте озлоблених у тюрми: вони самі собі тюрма». Саме ця злоба лютує по обидві сторони барикад і сковує людей. Саме вона не дозволяє бачити любов навкруги, бачити красу. А де ж і бачити це прекрасне, коли побудували стіни вбивства, кровопролиття...

Голод («Молочка! - плаче дитина, а тут же й хліба за душею нема...»), страх («- Одягайся на розстріл! - крикнув хтось і постукав двері»), відчай («А по гладишці, мов з очей незрячих, сльози покотились») – ось що несе собою революція. Вона проходиться, мов комбайном по людських тілах і серцях. Ми можемо рахувати цифрами її жертви. Але хіба ж то просто собі один, сто, тисяча – це люди. Це хтось не докохав чи навіть не встиг пізнати, що то таке кохання; дехто ніколи не побачить свого батька чи матір, бо хтось, невідомо хто, вирішив збільшити кількість сиріт ради власної, вищої мети.

Так само погоджуємося з висновками Н. Надв'ярних, М. Моклиці, Г. Клочоком, В. Гуменюка, які зійшлися в тому, що тематичною суттю книги «Замість сонетів і октав» є дисгармонія, страхіття революції та братовбивчої війни. Революція – це не щось високе, піднесене, а аморальний стан, патологія суспільства; можливість вивільнити на волю всі найжахливіші поривання людської істоти.

Як підсумовує Стус: «Жодна з революцій нічого не дасть, коли її переможна хода вимагає крові й крові безневинних — ось головний сенс збірки "Замість сонетів і октав". Дослідник звертає увагу і на смерть культури як основної форми людської подоби: «Революція – це смерть вікової культури, час, коли тонкий шар людяності, набутий за тисячі й тисячі літ, злітає з людських душ як потеруха» [11, с. 31].

Н. Надв'ярних бачить в центрі збірки проблему культури. Науковець говорить про те, що поет намагається показати значущість «служителів» культури; вказує на те, що вона є «головним пробуджувачем і головним виразником духовних зусиль нації» [8, с. 189].

Ю. Лаврінченко підкреслює, що не зважаючи на темряву, котра поглинула людські серця, «поет висуває свої позитивні тези: «Приставайте до партії, де на людину дивляться, як на скарб світовий, і де всі як один проти кари на смерть». «Без конкурсів, без нагород напишіть ви сучасне Христос Воскрес!». В цій книжці людина причетна до чуда, коли оклик «Одягайся на розстріл!» топиться у великодньо-воскресних звуках велетенського роялю над містом. Це чудо клярнетичного «серця-всесвіту», всепорядкуючого світлоритму, який крізь «горобину ніч» (як сонце крізь густо загіртоване вікно) творить «вогнистий дієз». В цьому божественна «найвища сила», в цьому і сила клярнетизму — творити цільний образ нецільного, роздертого, антитетичного життя» [7, с.962]

Проте поет ще надіється на перемогу добра, насамперед в людських серцях, всередині нас самих. За висловом В. Барки, мета поета – закликати до «справжньої перемоги добра – в серцях людських: як передумови до перемоги над озвірілим злом в суспільстві». [1, с. 548]

Одразу згадується вислів «Що посієш – те й пожнеш». Сіючи біль, муки варто чекати лише трагічного збіжжя. Поет намагався це показати у своїй книзі, озброївшись словом. Він не просто засвідчує минулі події у своїй книзі, він показує страшну кривду і людського буття загалом, і українського народу зокрема, щоб ми брали в руки не зброю, а любов і милосердя. У цій збірці П. Тичина мужньо пішов проти хвилі подій, які відбувались в Україні, схоплюючи красу та викриваючи повторність нового дня.

«Замість сонетів і октав» стала останньою збіркою у творчості Павла Тичини, де піднімалась тема братовбивства і нищення ідеї державності України. У подальшій творчості поет, різко змінивши погляди, вимушено став співцем більшовицького режиму, так же вимушено досить швидко відійшов від символізму, визнаним бардом якого був на ранньому етапі творчості. П. Тичина сам собі приписав вирок – вбити генія, вітаїста. І найтрагічніше, що смертний свій припис виконав він сам.

Отже, можемо зробити висновок, що збірка «Замість сонетів і октав» була своєрідним підсумком поетового трикнижжя 1918—1920 років, у якому розкрились його геніальність, поетичні козири, які українську літературу, відтак, остаточно утверджували на позиціях зрілого, високого модернізму. «Він постав тут у філософській всеосіяжності, а художню форму його явлено як єдино можливу і неприступну для будь-якого наслідування» [9, с. 256].

Підсумовуємо, що збірка «Замість сонетів і октав» не тільки не вмерла для сучасного читача, а й воскресла в своїй наповненості завжди живими, а для нашого часу особливо гарячими питаннями про гуманність, втілює «тріумф високоартистичного, інтелектуально насиченого лаконізму».

ЛІТЕРАТУРА

1. Барка В. Відхід Тичини / В. Барка // Українське слово : хрестоматія української літератури та літературної критики ХХ ст. – К. : Рось, 1994. – Т. 1. – С. 542–550.
2. Гальчук О. Світ світів Павла Тичини: варіанти інтерпретацій (на матеріалі "Замість сонетів і октав") / О. Гальчук // Літературний процес: методологія, імена, тенденції. Філологічні науки. - 2015. - № 6. - С. 106-111.
3. Грабович Г. Диптих про Тичину // Грабович Г. До історії української літератури: Дослідження, есе, полеміка. – К.: Основи, 1997. – С. 333-358.
4. Даниш Л. В. Роль П. Тичини в суспільному житті та культурному розвитку України / Л. В. Даниш // Література та культура Полісся. – 2009. – Вип. 51. – С. 181-190.
5. Даниш Л. Громадсько-політичні погляди П.Тичини в період його ранньої творчості (1917 - 1920 рр.) // Науковий часопис НПУ імені М.П.Драгоманова. – Київ: К. : Вид-во НДУ імені М.П. Драгоманова, 2008. – Вип. 5, ч 6. – С. 36 – 41

6. Костельник Г. Ламання душ: 3 літературної критики. – Львів: Добра книжка, 1923. – 95с.
 7. Лаврінченко Ю. Розстріляне Відродження.: Антологія 1917-1933: поезія-проза-драма-есеї. – К.: Смолоскип, 2003. – 983 с.
 8. Надьярных Н. Созвучие несозвучного (Поэтическая книга Павла Тычины «Вместо сонетов и октав») // Вопросы литературы. – 1998. – Январь-февраль. – С. 170-204.
 9. Наєнко М. Фрагмент високого модернізму: „Замість сонетів і октав“ // Вісник Львів. ун-ту. Сер. Філологічна. – Вип. 44. – Ч. 2. – Львів, 2008. – С. 254–258.
 10. Новиченко Л. Поезія і революція. Книга про Павла Тичину. – К.: Дніпро, 1979. – 365 с.
 11. Стус В. Феномен доби (сходження на Голгофу слави). – К.: Знання, 1993. – 96 с.
 12. Тичина П. Із щоденникових записів. – К.: Радянський письменник, 1981. – 230 с.
 13. Шаховський, С. М. В майстерні поетичного слова [Текст] : лірика Павла Тичини / С. М. Шаховський. – К. : Держлітвидав України, 1958. – 251 с. – 0,70.
- Юринець В. Павло Тичина. Спроба критичної аналізи. – Х.: Книгоспілка, 1928. -116 с.

Хома Н.

Науковий керівник – доц. Фурманкевич Н. М.

РОЗВАЖАЛЬНА ТЕЛЕПРОГРАМА: СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ

Телебачення давно перетворилося на найбільший майданчик для індустрії розваг. Інтерес глядачів до розважального контенту зростає щодня, що відображається на рейтингових показниках розважальних телепрограм. З моменту їх появи на українському телебаченні, розваги заповнили телеефір. Розважальна функція є об'єктивно необхідною, оскільки людина фізично не може працювати цілодобово, перебувати постійно у напрузі, а потребує розслаблення й відпочинку, емоційного та розумового розвантаження. А відтак, від журналістики як універсальної моделі дійсності та людської діяльності вона очікує участі в процесі свого відпочинку

Мета статті полягає у тому, щоб виявити особливості розважального телеконтенту, запропонувати універсальну класифікацію розважальних телепрограм.

Аналіз літературних джерел показав, що єдиного однозначного тлумачення дефініції «розважальні телевізійні програми» в науці немає. Розглянемо особливості визначення даного поняття. «Розважальний» походить від слова «розвага». Великий тлумачний словник сучасної української мови дає такі пояснення цього терміну:

- ✓ те, що розвеселяє, розважає людину;
- ✓ те, що заспокоює, утішає кого-небудь у горі, в нещасті тощо; вітха
- ✓ [1, с.1123].

На думку Б. Потятиника, розважальні телепрограми – це програми, які організаційно та психологічно поєднують у собі елементи змагальності, гумору, гри й ескапізму, з емоційно-психологічною реакцією аудиторії, спрямованої на естетичне задоволення та корисну релаксацію [4, с.108]. Отже, розважальний контент телебачення не зобов'язує людину вирішувати складні глобальні проблеми, аналізуючи причини їх виникнення, шляхи розвитку. Йому не притаманні ускладнені інтелектуальні узагальнення, аналітика в оцінці, так як при виявленні асоціативних і причинно-наслідкових зв'язків проблеми необхідні інтелектуальні зусилля, робота розуму.

Зазначимо, що під «розважальним контентом телебачення» варто розуміти не тільки реаліті-шоу, ток-шоу, концерти, ювілеї, гумористичні шоу, талант-шоу, ігри, фільми й серіали, а й за умови використання принципу інфотейменту (синтезу новин і розваг) аналітичні та публіцистичні передачі. Певною мірою розважальний контент представлений пізнавально-розважальними програмами, культурно-просвітницькими, дитячими розважальними, художніми ігровими фільмами, багатосерійними фільмами і власне розважальними проектами.

Ю. Щербина виділяє спільні ознаки-характеристики, за якими можна об'єднати телевізійні програми у єдиний вид – розважальні:

- ✓ *легкість змісту сценарію на сприйняття глядачем;*
- ✓ *дух змагання, співпереживання;*
- ✓ *залучення глядача до участі (смс-голосування, дзвінки у студію, участь у конкурсах тощо);*
- ✓ *задоволення глядача від перегляду, релаксація фізичних сил;*
- ✓ *видовищність програми.;*
- ✓ *креативність способу реалізації змісту програми;*
- ✓ *інноваційність, несхожість між собою в організації проведення.;*